

УДК 330.1:336.7

Олександра М. Левченко

Центральний-Європейський університет

СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ФІНАНСОВО-БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ

Визначені та досліджені тренди розвитку економіки 2014-2015 років, які стосуються девальвації гривні, посилення фіскальної політики, виведенням з ринку неплатоспроможних банків та їх наслідки для економіки України. Для чого проаналізовані макроекономічні показники: монетарна база, курс, ставка рефінансування, виокремлені недоліки системних законів, які суперечать конституційному устрою країни.

Ключові слова: *тренди розвитку економіки, девальвація, інфляція, монетарна база, курс рефінансування, ОВДП, транспарентність.*

Александра М. Левченко

Центрально-Європейський університет

СОВРЕМЕННЫЕ ВЫЗОВЫ ФИНАНСОВО-БАНКОВСКОГО СЕКТОРА

Определены и исследованы тренды развития экономики 2014-2015 годов, касающиеся девальвации гривны, усиление фискальной политики, выводом с рынка неплатежеспособных банков и их последствия для экономики Украины. Для чего проанализированы макроекономические показатели: денежная база, курс, ставка рефинансирования, выделены недостатки системных законов, которые противоречат конституционному строю страны.

Ключевые слова: *тренды развития экономики, девальвация, инфляция, денежная база, курс рефинансирования, ОВГЗ, транспарентность.*

Oleksandra M. Levchenko

Central-European University

CURRENT CHALLENGES OF THE FINANCIAL AND BANKING SECTOR

The author determines and studies the development trends in national economy during 2014-2015, related to hryvnya devaluation, fiscal policy tightening, exclusion from the market of the insolvent banks and all the related consequences for Ukrainian economy. For this matter the author analyzes the macroeconomic indicators: the money base, the exchange rate, the refinancing rate. The bottlenecks in the related legislation are outlined which are actually in contradiction to the constitutional order of our country.

Keywords: *economic development trends, devaluation, inflation, monetary base, refinancing rate, treasury bonds, transparency.*

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Розвиток української банківської системи має відбиток економічної кризи в країні та світі в цілому, з одного боку, а з іншого – жорстких умов посилення регуляторних та адміністративних вимог.

Сучасний стан банківської системи та економіки просто шокує:

- задекларувавши реформи банківської системи, НБУ вивів з ринку 68 банків за 2013-2015 роки;
- курс тримається в межах 27 грн. за 1 дол. США;
- найвища інфляція в світі – 49%;
- найнижчі соціальні стандарти - приблизно 48 дол. США на місяць;
- державний борг досяг 43 млрд. дол. США.

На фоні таких показників необхідно нагадати про величезний дефіцит довіри населення до банків як надійних партнерів для зберігання заощаджень і до політики, яку декларує та проводить НБУ. Як результат, увага громадськості прикута до характеристики діяльності банківського сектору економіки та конкретних банківських установ, які визнавалися неплатоспроможними НБУ по «чорних» п'ятницях. Це пов'язано не тільки з втратами банківської системи, якими так опікується глава НБУ, проголошуючи цифри з парламентської трибуни: «По суті банківська система втратила майже 200 млрд. грн., а це майже 9% нашого ВВП. З цієї суми тільки 50 млрд. грн. має відшкодувати держава через Фонд гарантування вкладів фізосіб. А це майже 10% доходу країни» [15], забуваючи при цьому, що втрати є набагато більшими для економіки України. Всі чомусь «забули» за реальний сектор економіки (поточні та депозитні рахунки юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців (ФОП) та рахунки населення, і не тільки закладами, які більші гарантованих 200 тис. грн., але й за сплаченими населенням комунальними платежами, які були здійснені в касах банків, та сум заробітних плат, які були перераховані на карткові рахунки зарплатних проектів, наприклад, в середині робочого дня, а біля 18 години НБУ оголошував банк неплатоспроможним, залишки коштів поточних рахунків фізичних осіб, кошти довірчого управління, за вкладом, підтвердженням ощадним (депозитним) сертифікатом на пред'явника і т.ін.

Аналіз останніх публікацій по проблемі. Дослідження банківської діяльності привертають увагу багатьох вітчизняних і зарубіжних науковців та практиків. Питання захисту депозитних вкладів населення в банківських установах перебувають у центрі уваги зарубіжних фахівців. Питанню вдосконалення захисту вкладів населення приділяли увагу вітчизняні учені: М. Алексеєнко, О. Дзюблюк, М. Крупка, А. Мороз, М. Савлук, і зарубіжні науковці: Д. Блекуел, Ж. Гарсія, Р. Макдональд, Ф. Мишкін та інші. Проблеми системи гарантування вкладів населення України висвітлено в наукових працях Н. Бондара, С. Власовича, А. Вожжова, О. Заруцької, Л. Конопацької, Т. Раєвської, Т. Смовженко, С. Тигіпка, Р. Тиркала, Н. Уманціва, О. Ходарчука. Перелік визначених базових функцій для Фонду гарантування вкладів фізосіб запропонували О. Засядько, Р. Михайлюк.

Невирішені частини дослідження, мета дослідження. Питання безпрецедентних сучасних повноважень НБУ за відсутності відповідальності за наслідки проведення регуляторної політики в кризовій ситуації 2014-2015 років та негативні наслідки для економіки та населення, втрат реального сектору та відшкодування інших сум населення залишилися поза увагою дослідників. Доцільно зауважити, що в такі турбулентні часи найбільш незахищеним є населення країни, а банкрутство банків може призвести не тільки до економічно-фінансових потрясінь, але й до великих соціальних потрясінь, чого не враховує уряд та керівництво НБУ.

Мета дослідження. Проаналізувати існуючу систему відповідальності посадових осіб за наслідки проведення вибраної та втіленої в практику монетарної політики НБУ, наголосити на недоліках, запропонувати комплексну систему заходів для ефективної діяльності системи в умовах сучасності.

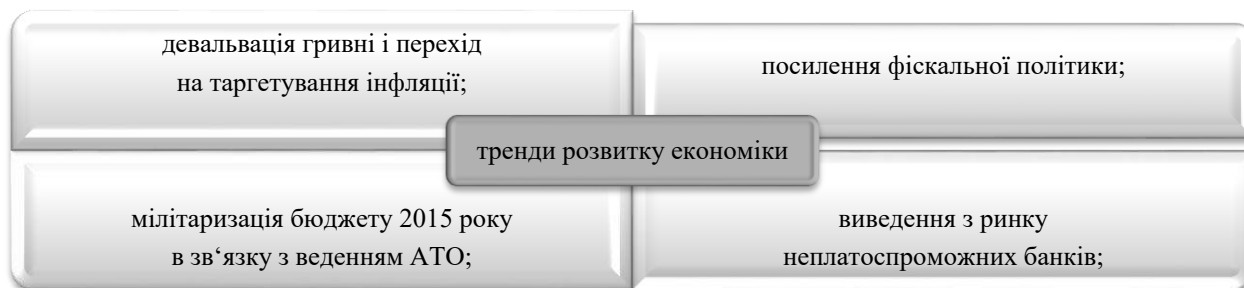
Окрім того, окреслити коло питань пов'язаних з ресурсами банків, які залишаються поза увагою вимог Закону України від 23 лютого 2012 року № 4452-VI «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» [4].

Виклад основних результатів та їх обґрунтування. Національний банк України завершує перший етап реформи банківської системи – «очищення», тобто виведення з ринку неплатоспроможних банків і переходить до другого етапу - «перезавантаження». Цільові орієнтири: спрямованість монетарної політики на стабілізацію інфляції і

формування її спадного тренду; активне нарощування міжнародних резервів; подальше зміцнення банківської системи та повернення довіри вкладників в цілому.

Окрім того, вже через рік НБУ планує перейти до третього етапу реформ - сталого розвитку та зростання банківської системи - вийти на тренд поступового розвитку ринків капіталу, зростання активів фінансового сектору, нарощування внутрішніх і зовнішніх інвестицій [16].

За 2014-2015 роки є 4 визначальні тренди розвитку економіки, рис. 1.

Рис. 1. Тренди розвитку економіки України в 2014-2015 роках

Тепер по порядку. 1. *Девальвація гривні і перехід на інфляційне таргетування (ІТ)*. Якщо раніше показником стабільності вважався курс валюти, то зараз – прогнозований курс інфляції. Девальвація гривні характеризується наступними показниками купівлі-продажу валюти – дол. США:

- на 01.01. 2014 р. – 8,2900/8,3600 грн./дол.;
- на 26.02. 2015 р. – 29,000/33,000 грн./дол.
- на 13.03. 2015 р. – 22,000/26,000 грн./дол.;
- на 26.02.2016 р. – 26,904/27,473 грн./дол.;
- на 04.04.2016 р. – 26,628/26,312 грн./дол.

В 2014 році НБУ відмінив валютний коридор, і гривня пустилась у вільне плавання допливши в березні 2015 року до середньоринкової відмітки 22 - 26 грн. за дол. США при продажу-купівлі відповідно. Абсолютний рекорд знецінення гривні встановлено 26 лютого 2015 року, коли історичний максимум офіційного курсу долара досяг 30,01 грн./дол., а комерційні банки просили 33 грн./дол.

29 січня поточного року, відбулося засідання Ради з фінансової стабільності. Його ініціював прем'єр-міністр А.П. Яценюк через прискорення падіння курсу гривні. Назвати зустріч результативною досить складно - вже після неї долар залишив позаду відмітку в 26 грн. не тільки на ринку, але і в офіційних котируваннях регулятора. Цікавим є той факт, що за підрахунками НБУ, в цілому за 2015 рік гривня знецінилася в півтора рази, а в бюджет України на 2016 рік закладався курс долара 24,1 грн./дол. до 24,4 грн./дол. на кінець року. Приймавши нереалістичний бюджет на 2016 рік, де закладено різке збільшення податкового навантаження на всі види бізнесу, «державні мужі - парламентарії» з подачі уряду в особі МФУ під тиском НБУ та МВФ заклали основи для подальшого спаду економіки, зростання корупції і зниження рівня життя населення.

Дане засідання для економіки України можна вважати знаковим, бо на засіданні голова НБУ повідомила про зміну монетарного режиму і перехід до інфляційного таргетування (ІТ), що означає перехід до плаваючого курсу, не опікуючись не тільки його фіксацією, але і його підтримкою. Викликають здивування та непослідовність НБУ: 1) застосування інфляційного таргетування достроково аж на півроку; 2) кроки НБУ з продажу валюти, з початку 2016 року регулятор провів 25 аукціонів з продажу і купівлі валюти, за підсумками яких чистий продаж валюти НБУ склав 235,2 млн. дол. США [19].

Таким чином, «слідуючи режиму гнучкого курсоутворення, НБУ згладжує надмірні коливання курсу, що відбуваються в результаті ситуативних чинників, за допомогою валютних інтервенцій і аукціонів купівлі-продажу валюти, а також вилучає надлишкову ліквідність із банківської системи» [27].

Задля чого така суперечливість? Маємо в результаті високу інфляцію і нестабільний валютний курс. Отже, НБУ, посилюючи правила роботи валютного ринку, сьогодні намагається обмежити одночасно і інфляцію, і падіння курсу гривні. Як результат – безуспішно, враховуючи «досягнення» 2015 року: 50 відсоткове падіння курсу гривні і майже така ж інфляція, що підтверджено ЦРУ США, щодо зміни споживчих цін у різних країнах у порівнянні з 2015 роком, найвища інфляція серед 225 країн зафіксована в Україні – 49% [14].

В Стратегії монетарної політики НБУ на 2016-2020 рр. визначено цілі щодо інфляції – 12% з можливістю відхилення +/-3% на кінець 2016 року, 8% +/-2% на кінець 2017 року, 6% +/-2% на кінець 2018 року і 5% +/-1% на кінець 2019 року і вона є незмінною величиною, а на її досягнення і спрямовується монетарна політика за режиму ІТ [17]. Зовсім іншу величину інфляції прогнозують експерти - цього року інфляція в Україні складе близько 20%, вважає экс-заступник глави НБУ Олександр Савченко, тоді як офіційний прогноз Нацбанку встановлений на рівні 12%. За оцінками О. Савченко, 15% в інфляційної складової «забезпечить» торішня девальвація національної валюти, а решта 5% - дефіцит бюджету, і наголошує, що якщо ціни в минулому році зросли на 45%, то і всі соцстандарты повинні вирости на 45%, а не на 12%, як планує НБУ [21].

Так, С. Кораблін зазначає: «Чого у НБУ не відняти, так це ясної відмови фіксувати курс гривні і чіткого графіку по зниженню цільової інфляції з 2016-го по 2020 р. Все інше огорнуте щільним туманом. Починаючи від вільного плавання гривні на доларовій прив'язі і закінчуючи піврічними обіцянками зняти валютні обмеження» [18].

А тим часом вклади українців піднімають банківську систему та господарство сусідньої Польщі. За інформацією Національного банку Польщі, станом на кінець 2015 року, громадяни України розмістили в польських банках депозитів на приблизно 900 млн. злотих, що становить понад 230 млн. доларів США. Це майже вдвічі більше ніж у 2014 році, коли розмір депозитів українців у польських банках становив 500 млн. злотих (128 млн. доларів США) [28].

2. *Посилення фіскальної політики.* Щоби виконати дохідну частину бюджету, в 2014 році були введені нові податки і збори, які стосуються фізичних осіб, а в 2015 - 2016 роках ставки податків або продовжені або змінені, табл. 1.

Таблиця 1

Нові податки і збори

Податки	2014 р.	2015 р.	2016 р.
податок на пасивні доходи, в т. ч. по депозитах	15 %	20%	18%
податок з пенсій	15 % (з 10тис. грн.)	15 % (3654 грн.), а якщо сума більше 12180 грн. – 20 %	15 % (3654 грн.), а якщо сума більше 12180 грн. – 20 %
податок на житлову нерухомість: 1) пільгові метри не змінилися - 60 кв. м для квартир і 120 кв. м. для житлових будинків 2) понад 300 кв. м та будинків понад 500 кв. м - 25 тис. грн. податку на рік.	1% розміру мінімальної заробітної плати	24,36 грн. за 1 кв. м. в рік	3%. розміру мінімальної заробітної плати

Продовження таблиці 1

збір з власників легкових авто з об'ємом двигуна більше 3 тис. куб. см.	25 тис. грн.	25 тис. грн.	25 тис. грн.
військовий збір (з доходів)	1,5% з доходів;	1,5% з доходів;	1,5% з доходів;
збір при купівлі валюти готівкою (від суми)	0,5%	2%	2 %
податок на спадщину в розмірі більше 1 млн. грн.	5% від суми	5% від суми	5% від суми

Основні зміни, передбачені Законом України від 24 грудня 2015 р. № 909-VIII «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2016 році» [24] виглядають наступним чином:

1) податок на доходи фізичних осіб – ставки змінилися. Якщо раніше діяли 15% для місячних доходів до 10 розмірів мінімальної зарплати (на 1 січня 2016 р. - 13780 грн.) і 20% із суми перевищення, то тепер застосовується 18% до будь-якої суми доходів.

Виняток становлять пенсіонери, що одержують понад три розміри «мінімалки» (з 1 січня 2016 р. - 4134 грн.), - з них із суми такого перевищення ПДФО справлятиметься за ставкою 15%.

Водночас для доходів, нарахованих як виграш чи приз на користь резидентів або нерезидентів, ставка ПДФО дорівнюватиме 0% (раніше - подвійний розмір бази оподаткування, або 30%).

Пасивні доходи: ставка ПДФО 18% (раніше 20%), крім дивідендів по акціях та корпоративних правах, нарахованих резидентами - платниками податку на прибуток підприємств. Для таких доходів залишається ставка 5%;

2) податок на майно, гранична ставка встановлюється місцевими органами влади, і визначена в 3% від розміру мінімальної заробітної плати.

Транспортний податок - легкові автомобілі, з року випуску яких минуло не більше 5 років та середньо ринкова вартість яких становить понад 750 розмірів мінімальної заробітної плати (або 1033500 грн. станом на 1 січня 2016 р.).

Остаточні висновки щодо майбутніх податкових надходжень за зміною ставок податків досить невизначені, і по суті влада не за ті процеси «переживала та боролася», які необхідні для населення, малому та середньому бізнесу, який є бюджетоутворюючим для країни.

Значно ефективніше було б з боку влади зосередитися на питаннях встановлення податку на розкіш, ніж обмежувати 85% отримання пенсій та встановлення податку в розмірі 15% з перевищення встановленої межі, адміністрування податків та виведенні з тіні заробітних плат, на значному скороченні державних видатків, але на рішучі кроки щодо урізання фінансування своїх витрат ні Кабмін, ні Парламент, у 2015 році так і не наважилися. Коли вже «державні мужі» почнуть опікуватися зростанням бюджетних надходжень від розвитку галузей економіки, а не будуть сидіти з «великою ложкою» загрибаючи левову частку бюджетних грошей на державні інституції, які сьогодні проводять досить сумнівно-корумповану, не державницьку діяльність та плекаючи протинародні плани щодо розпродажу за безцінь державного майна та землі?

Наприклад, видатки на заробітну плату народних депутатів у 2016 році порівняно з минулим роком збільшили майже в три рази – з 32,2 млн. грн. до 91,2 млн. грн. (3,5 млн. доларів поточним курсом (з посадового окладу в 6400 грн. без доплат і надбавок до 17560 грн.), причому така ж сума виділятиметься на депутатську діяльність, фонд оплати праці помічників народних депутатів зріс в два рази – з 68,9 млн. грн. – до 127,3 млн. грн., а фонд оплати праці помічників депутата становить 25000 грн., замість 12500 грн. і їх

кількість доведена до 5 осіб замість 4, витрати на апарат Верховної Ради збільшено з 695 млн. грн. до 933 млн. грн. і так можна продовжувати по всіх без виключення державних установах. Враховуючи такі зміни для «себе улюблених, де своя сорочка ближче до тіла», чомусь не згадали за встановлені «соціальні стандарти» на рівні 1378 грн. «мінімалки» для населення України.

Інший приклад стосується ФГВФО, де в 2015 році обсяг коштів на утримання сягає 181 млн. грн., а в 2014 році становив 84 млн. грн. тобто збільшився на 100 млн. грн. В 2016 році утримання даної організації для державного бюджету зросло ще на 80 млн. грн. і склало 266 млн. грн. За минулий 2015 рік середня зарплата там зросла з 20 тис. грн. до 30 тис. грн. в місяць, тоді як середньомісячна зарплата в країні становила 4300 грн.

А нам постійно наголошують про збільшення зарплати державного сектору, куди вже більше? І так практично в 7 разів більше, ніж середня по країні та в 21,8 разів більша, ніж встановлена мінімальна.

3. *Мілітаризація бюджету 2015 року* в зв'язку з веденням АТО. Витратна частина бюджету на 2015 рік збільшена на 25% і склала 566869,7 млн. грн. по відношенню до 2014 року – 441587,1 млн. грн., а витрати міністерства оборони України збільшені на 50% і склали 40231,1 млн. грн. в 2015 році по відношенню до 2014 році показник якого становив – 27346,3 млн. грн. Щодо видатків на оборону в 2016 році - номінально зростають: видатки на оборону зросли на 9.8 млрд. грн. і визначені в 59.9 млрд. грн. [31]. Хоча, враховуючи АТО, він мав би бути в межах 5-9 % державного бюджету.

4. *Виведення з ринку неплатоспроможних банків*, що спричинило додаткове навантаження на Фонд гарантування вкладів населення, а відповідно і на бюджет країни, довершило еру недовіри населення та бізнесу до банківської системи та політики НБУ.

Банківська система проходить «очищення» кризою. З початку 2014 року передано 44 неплатоспроможні банки для виведення їх з ринку, два з яких - «Дельта банк» і «Надра банк» - відносились до групи найбільших установ. Тільки за 2015 рік НБУ вивів з ринку 33 банки. А в період з 2014 р. по 2015 р. регулятор вивів з ринку 63 фінансові установи, які визнані «банками-зомбі», «схемними», «неплатоспроможними». В 2014 році працювало 180 банківських установ, а в 2016 році їх налічується вже 117. І це не межа: в Нацбанку та експерти вважають, що Україні потрібно не більше 100 банків.

Так, Сума Чакрабарті сказав, що для України це «досі надто багато банків, деякі з яких, на наш погляд, є особистими скарбничками олігархів» [26]. На думку президента ЄБРР, для української економіки достатньо не більше 50 банків.

У банківській системі нині гостро стоїть питання капіталізації та рефінансування. Одним з інструментів досягнення показника 100 і менше банків є вимога центрального регулятора щодо прискореного збільшення нормативу мінімального капіталу до 500 млн. грн.

Зауважимо, що 2016 рік не став виключенням, до категорії неплатоспроможних віднесені: ПАТ «Авант-Банк» (Київ) [5], ПАТ «ТК Кредит» [6], ПАТ КБ «Преміум» [7], АТ «Родовід банк» [8], ПАТ КБ «Союз» [9], ПАТ «Банк Петрокоммерц-Україна» [10], ПАТ КБ «Хрещатик» [11], ПАТ Банк «Юнісон» [12]. Щодо зазначених банків, частина їх віднесена до категорії проблемних - ПАТ «Авант-Банк», де виплати гарантованої суми вкладів сягають близько 550 млн. грн. [5], у зв'язку з непрозорою структурою власності - ПАТ «Банк Петрокоммерц-Україна», де обсяг невиконаних операцій перевищив 30% зобов'язань банку [10], та банку «Юнісон», де виплати вкладів фізичних осіб у повному обсязі становлять близько 127 млн. грн. [12]. До категорії неплатоспроможних віднесено ПАТ КБ «ТК Кредит», де виплати гарантованої суми вкладів визначено близько 0,6 млн. грн. [6], у інших відкликали ліцензію за порушення банківського законодавства в сфері фінансового моніторингу - ПАТ КБ «Преміум», виплати гарантованої суми в обсязі становлять 150 млн. грн. [7], а також ПАТ КБ «Союз», в якому налічувалось менше 300

вкладників-фізичних осіб, вклади яких відшкодовуються ФГВФО, також у зв'язку з завершенням функцій санаційного банку АТ «Родовід банк», який виконував роботу з активами банків державного сектору та повернення державних коштів, вкладених у капіталізацію банку, протягом 5 років [8], і в зв'язку з недостатністю ліквідності капіталу - ПАТ КБ «Хрещатик», де для виплат гарантованих сум необхідно 2,8 млрд. гривень [11].

В Україні за останні два роки макроекономічні показники мають бути всебічно та системно досліджені, проаналізовані, визначені їх тенденції та закономірності, з метою обґрунтування висновків сучасних «досягнень» економіки України. Доцільно проаналізувати деякі макроекономічні показники й тенденції 2013-2016 років, табл. 2.

Таблиця 2

Макроекономічні показники економіки України за 2013-2016 рр.

Показники	Роки дослідження			
	2013	2014	2015	2016 (02)
Номінальний ВВП, млрд. грн.	1454,931	1566,728	1979,458	
Монетарна база, млрд. грн.	307,139	333,194	335,999	328,5
Монетарна база, млрд. дол. США	38,4	21,1	14,3	12,7
Курс грн./дол. США	7,99	15,76	23,49	25,9
Процент знецінення до 2013 року, %		97,3	194,0	224,2
Гарантована сума відшкодування вкладів – 200 тис. грн. (в тис. дол. США)	25,0	12,7	8,5	7,7
Ставка рефінансування НБУ, %	7,2	15,6	25,2	22
Виведені банки з ринку, кількість	2	33	33	7

Складено автором за відкритими джерелами НБУ, МФУ

За показниками таблиці 2 видно, на скільки знецінилась гривня в Україні та досягли нижньої межі інші показники, а саме:

– обсяг грошей в гривні характеризується постійним збільшенням – на 26,055 млрд. грн. в 2014 році в порівнянні з 2013 роком, та на 2,805 млрд. грн. в 2015 році в порівнянні з показником 2014 року;

– показник курсу чітко демонструє девальвацію гривні практично більш ніж в три рази;

– обсяг грошей в українській економіці у доларовому еквіваленті за два роки зменшився більш ніж утричі – з 38,4 млрд. дол. США в 2013 році до 12,7 млрд. дол. США в лютому 2016 року;

– сума відшкодування вкладів населенню стрімко скоротилась із 25,0 тис. дол. США в 2013 році до 12,7 тис. дол. США в 2014 році, до 8,5 тис. дол. США в 2015 році і 7,7 тис. дол. США в лютому 2016 року, або в 3,25 рази.

Крім того, на кінець 2015 року державний зовнішній борг зріс до історичного максимуму і склав 43 млрд. дол. США, а валовий зовнішній борг України на кінець 2015 року знизився на 6% в порівнянні з 2014 роком (- 6,4 млрд. дол. США) до 119 млрд. дол. США, що відповідає 131% ВВП в порівнянні з 95% в 2014 році. Платіжний баланс України у січні 2016 року зведено з профіцитом 120 млн. дол. США, у лютому - з дефіцитом на рівні 74 мільйонів доларів США [22].

За період дослідження НБУ систематично підвищував ставку рефінансування – в 2013 році - 7,2%, в 2014 році вона зросла до 15,6%, а в 2015 році становила 25,2%, в 2016 році поки що залишається на рівні 22 %, що супроводжувалося вилученням грошової маси з обігу. Цікаво, які фактори вплинули на підвищення ставки рефінансування НБУ? Дуже важко повірити в те, що сучасний стан економіки може забезпечити більше 30% рентабельності, а відтак сплачені відсотки НБУ є прямими збитками банківських установ.

На сайті НБУ опубліковано, що станом на 1 березня 2016 року обсяг заборгованості неплатоспроможних банків за основною сумою кредиту становить 48,75 млрд. грн., табл. 3.

Таблиця 3

Загальний обсяг заборгованості неплатоспроможних банків перед Національним банком

Заборгованість	01.01.2016	01.02.2016	01.03.2016*
Основна сума кредиту, млрд. грн.	46,34	46,25	48,75
Відсотки, млрд. грн.	4,95	4,95	6,80
Усього, млрд. грн.	51,13	51,04	55,55

*Зростання зумовлене визнанням неплатоспроможним ПАТ «Родовід Банк» 25 лютого 2016 року.

Що ж для держави є пріоритетом? Варто порівняти витрати на рефінансування (46,34 млрд. грн.), та інші статті бюджету на 2016 фінансовий рік: бюджет Міністерства охорони здоров'я в 2016 році визначено в сумі 11,9 млрд. грн., Міністерства освіти і науки – 25,9 млрд. грн., що в 3,89 та 1,79 разів менше відповідно.

Отже, підсумуємо, починаючи з вересня 2012 року в ФГВФО було передано 68 банків, 2 банки – в 2013 році, 33 банки – в 2014 році та 33 банки в 2015 році, 8 банків уже в черзі в 2016 році і це тільки початок фінансового року. Про сутність та задачі введення тимчасової адміністрації банківських установ в Україні вже давно забули, адже введення тимчасової адміністрації за сучасності сприймається як остання стадія перед неминучим знищенням. Формально постанова НБУ про визнання банку «проблемним» має діяти 180 днів, за які менеджменту банку належить усунути всі недоліки в управлінні банківською установою. Однак законодавчо-нормативна вимога та практика сьогодні резонує - на практиці представник від НБУ невідворотно з порушенням законодавства доводить банк до фактичного банкрутства, про що свідчить практика останніх двох років.

ФГВФО виплатив вкладникам банків, які були визнані неплатоспроможними в 2014-2015 роках, 70,3 млрд. грн. Зокрема, 15,3 млрд. грн. фонд виплатив в 2014 році, 50,3 млрд. грн. – в 2015 році, 4,7 млрд. грн. – за два місяці 2016 року [29]. При цьому максимальна сума відшкодування становила 200 тис. грн., незалежно від валюти та суми (більшої ніж 200 тис. грн.) вкладу в банку, що збанкрутував.

Національний банк України розраховує, що в 2016 році ФГВФО не потребуватиме додаткових коштів від держави і буде здійснювати виплати гарантованих сум вкладникам за рахунок наявних у фонду коштів, а також за рахунок продажу активів неплатоспроможних банків.

Фонд гарантування вкладів фізичних осіб оцінює загальну суму активів неплатоспроможних банків в 400 млрд. гривень, але за оцінкою А. Оленчика «якщо перевірити, то ринкова вартість цих активів становить 20-22%» [30], на що вплинули ряд факторів: макроекономічна ситуація в країні (зниження цін на нерухомість і знецінення кредитних портфелів); наявність активів банків в Криму та зоні АТО; бездіяльність власників і топ-менеджерів банків. Нагадаємо, активи ФГВФО в грудні скоротилися на 24,1%, або на 4,47 млрд. гривень з 18,55 млрд. гривень (станом на 1 грудня 2015) до 14,084 млрд. гривень (на 1 січня 2016 р), а за підсумками 2015 року зменшилися на 16,5%, або на 2,79 млрд. гривень. ФГВФО очікує отримати 7,6 млрд. гривень від продажу активів неплатоспроможних банків в 2016 році. На початку року в правоохоронні органи і прокуратуру направлено близько 2500 заяв про підозру в розкраданні, виведенні та заміні заставного майна найбільш ліквідних активів банків. Результати не оприлюднені.

Зобов'язання перед вкладниками ліквідованих банків станом на березень 2016 року сягає 200 млрд. грн., ФГВ має погасити 70 млрд. грн. а сума 130 млрд. грн. є фінансовими втратами бізнесу та населення в неплатоспроможних банках на їх рахунках. У 2014-

2016 рр. через визнання неплатоспроможними та ліквідацію 77 банків (понад 40% діючих на 01.01. 2014 р.) банківська система України втратила 435 млрд. грн. активів, що складає приблизно 22% ВВП [13]. Підприємства реального сектору економіки втратили у банках, визнаних неплатоспроможними, обігових коштів близько 82 млрд. грн. (або чверть усіх коштів бізнесу, розміщених на рахунках в банках станом на 01.01. 2016 р.). Страхові компанії та учасники ринку кредитної кооперації втратили близько 2 млрд. грн. ліквідних коштів, інвестиційні фонди та недержавні пенсійні фонди втратили близько 1 млрд. грн. ліквідних коштів. Велика частина майбутніх пенсіонерів втратить частину своєї недержавної пенсії, а репутація вітчизняних НПФ буде остаточно зруйнована, бюджети різних рівнів втратили приблизно 25 млрд. грн. (без урахування коштів, витрачених на докапіталізацію державних банків за 2014-2016 рр.) [13].

Враховуючи, що на ліквідацію банки потрапляють з мінімумом ліквідних активів (в середньому 20%, за даними Фонду гарантування вкладів [30]), повернення коштів бізнесу за рахунок продажу майна таких банків видається малоімовірним та фактично не реальним, з огляду на затверджену черговість відшкодування сум.

В Україні відсутня система відповідальності посадових осіб за наслідки проведення обраної та втіленої в практику монетарної політики НБУ та результатів діяльності НБУ. З чого необхідно почати? Звичайно, з Закону України «Про Національний банк» [2] та інших законодавчих актів, які прийняті у ВРУ і аналізу підписаних меморандумів з МВФ з порівнянням дійсних вимог МВФ і фактично прийнятих депутатами невідкладних «законотворчих шедеврів» щодо змін та доповнень до ЗУ «Про Національний банк» під виглядом вимог МВФ, що максимально знімають з НБУ будь-яку відповідальність за будь-який фактично негативний результат у сфері фінансів країни.

Крім того, в полі зору аналізу прийнятих законодавчих актів у ВРУ необхідно встановити, як вони були прийняті: з порушенням регламенту та процедур чи ні, з обговоренням чи ні, були відповідні слухання, чи ні, чи просто проголосували, в цілому, як завжди, не читаючи та не заглиблюючись в подробиці, а тим паче не переживаючи за наслідки? А значить, необхідна і відповідальність членів парламенту за голосування щодо співучасті з НБУ у державному злочині, що призвів до хаосу, вакханалії, перевищення повноважень, що знищили економіку, фінанси, банківську систему України та призвели до зuboжіння населення та різкого його скорочення.

Як можна приймати норми закону, коли вони суперечать вимогам Конституції України [1]? Необхідно нагадати, що відповідно до статті 95 Конституції України «бюджетна система України будується на засадах справедливого і неупередженого розподілу суспільного багатства між громадянами і територіальними громадами», а відповідно до статті 99 Конституції України основною функцією НБУ є забезпечення стабільності національної грошової одиниці.

А тепер парадокс та відсутність відповідальності. Як можна у ЗУ «Про Національний банк» [2] залишити відповідальність за стабільність грошової одиниці країни і зняти відповідальність за курс? Як можна відповідати за інфляцію і не відповідати за курс? Як можна відповідати за прогнозну інфляцію і не нести відповідальність за поточну інфляцію? ЗУ «Про Національний банк» [2] в статті 6 визначає ключову мету для регулятора – досягнення та утримання цінової стабільності, однак нині вона в статті 1 визначена як низька інфляція в середньостроковій перспективі від 3 до 5 років.

Як зазначає Ерік Найман, почати потрібно з того, що стаття 6 Закону про НБУ і так говорить, що для виконання своєї основної функції щодо забезпечення стабільності грошової одиниці України Національний банк має виходити із **пріоритетності досягнення та підтримки цінової стабільності**. Тобто, незважаючи на те, що

керівництво Нацбанку каже про перехід до інфляційного таргетування як про факт тільки зараз, мета утримати низьку інфляцію вже давно записана в законі.

Це свідчить про те, що раніше всі глави НБУ масово його порушували. В особливо кричущий спосіб це робили Степан Кубів і Валерія Гонтарева, тому що *триразового знецінення гривні за такий короткий проміжок часу ще ніхто не досягав, а саме це призвело до високої інфляції*. Сама ж девальвація відбулася внаслідок монетизації прихованого дефіциту бюджету. Грубо кажучи, НБУ надрукував і викинув у 2014–2015 роках в економіку через купівлю ОВДП понад 100 млрд. гривень, після чого курс долара злетів [20].

Може «державним мужам» варто нагадати про те, що в державі є Народ і майнові конституційні права громадян передбачають [1]:

- право на життя (стаття 27);
- право на соціальний захист (стаття 46);
- право на достатній життєвий рівень для себе і своєї сім'ї, що включає достатнє харчування, одяг, житло (стаття 48);
- право на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування (стаття 49).

На довершення «життєдайної» картини від «державних мужів» – уряду, НБУ, парламенту, президента, доцільно привести показники:

- державного бюджету на 2016 рік – граничний дефіцит - 3,7% ВВП (83,7 млрд. грн.), що є у межах маяка МВФ [31];
- державний та гарантований борг – 444,8 млрд. грн., або – 86% ВВП [31];
- рівня соціальних стандартів для населення – прожитковий мінімум з січня – 1330,00 грн., а мінімальна зарплата – 1378,00 грн. [31];
- курс – 24,1 грн. і в кінці року 24,4 грн. за дол. США [31];
- на виплату громадянам житлових субсидій – 35 млрд. грн. [31];
- шквал цін на продукти харчування - вартість продуктів харчування 2015 року зросла приблизно на 44 % і продовжує зростання у прив'язці до зростання курсу валют [23].
- підвищення тарифів за комунальні послуги – в 2015 році підвищення становить 115 % порівняно з 2014 р., в 2016 році підвищення тарифів не торкнеться тільки газу, і то найближчим часом. Електроенергія в 2016 році буде дорожчати в два етапи, не виключено, що піднімуться тарифи на воду і опалення, але в другій половині року [23].

– населення України скоротилось на мільйони, але офіційно не визнано, що є каталізатором катастрофічного його зменшення (в 2004 році - 52 млн. чол., а в 2015 році – 42,7 млн. чол.). За даними сайту МФУ станом на 01.01. 2015 року населення України зменшилося 2,5 млн. чол. в порівнянні з показником 2014 року. Офіційно вважається, що громадяни пішли з життя в основному від хвороб і замовчується той факт, що неможливо прожити на 48 дол. США, не кажучи про те, що це є прямим порушенням КОНСТИТУЦІЇ України та сучасним геноцидом проти власного народу.

Відповідно до положень ст.ст.1,3 Закону України «Про основи національної безпеки України» передбачено, що Національна безпека - захищеність життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства і держави, за якої забезпечується сталий розвиток суспільства, своєчасне виявлення, запобігання і нейтралізація реальних та потенційних загроз національним інтересам; національні інтереси – життєво важливі матеріальні, інтелектуальні і духовні цінності Українського народу як носія суверенітету і єдиного джерела влади в Україні [3]. Отже, виписані засадничі вимоги, а як вони виконуються всіма гілками влади? Ніяк не виконуються і безкарно попираються або саботуються, і цим все сказано.

Система заходів для ефективної діяльності банківської системи в умовах сучасності має базуватися тільки на Конституції України:

1. Першочергово мають бути переглянуті системні та базові законодавчі акти України на предмет відповідності нормам Конституції України, які на сьогодні є основою шахрайства з фінансовими ресурсами України в національних масштабах, що здійснюється чиновниками НБУ та КМУ та іншими високопосадовцями;

2. Має бути передбачена відповідальність за недолуге управління та оперування щодо:

- усіх державних фінансів;
- отримання збитків за операціями НБУ (надання рефінансування, управління ЗВР, розміщення ЗВР України на світовому ринку, випуском грошей в обіг через купівлю ОВДП, за неефективний нагляд за діяльністю банків, за виведення коштів в офшори посадовцями вищого рангу державного управління без відповідних дозволів та ліцензій, за неефективний моніторинг переведення мільярдних сум з банків їх власниками та керівництвом банків за сумнівними операціями, за доведення до зубожіння населення внаслідок діяльності НБУ, що порушує задекларовану *місію НБУ*, яка визначена як *забезпечення цінової та фінансової стабільності з метою сприяння сталому економічному розвитку України*;

- перевищення владних повноважень Правлінням НБУ щодо питань та операцій, які є в компетентності Наглядової ради НБУ;

- отримання збитків в діяльності державних банків;

- за створення не гідних Людини умов проживання;

3. Сума відшкодування вкладів населення (нині 200 тис. грн.) має переглядатися відповідно до встановленої інфляції в країні, враховуючи поточне курсоутворення (табл. 2, з 25,0 тис. дол. США в 2013 році і 7,7 тис. грн. в 2016 році). Як же за допомогою нормативних актів НБУ банківська система з мовчазної згоди держави обікрала населення – практично в 3,25 рази. І після такої «нормативної творчості», плекаємо плани на довіру населення до банківської системи країни? Не дивно, що кошти вкладаються населенням в банківську систему сусідньої Польщі та інших країн.

Окрім того, відшкодування вкладів населення має бути для всієї банківської системи однаковим, а не задекларованою всією сумою відшкодування вкладів населення для Ощадбанку України [25]. Рівні умови зараз відсутні.

4. Нагальною потребою для держави України є забезпечення рівних прав і свобод для кожного громадянина України – зняття недоторканності є першочерговим завданням. Відповідальність кожного державного службовця має бути чітко виписана в Законі, покарання має бути невідворотним, сьогодні на всіх рівнях маємо страшену безвідповідальність за результати роботи, які наносять шкоду державі та громадянам. Захистити своє право в суді любого рівня практично неможливо. Якщо в державних органах працюють некомпетентні державні службовці, які своїми діями наносять шкоду державі та суспільству, а їх діяльність зводиться до корисливого власного збагачення, дана матеріальна шкода має бути відшкодована та компенсована моральна шкода, завдана громадянину за рахунок коштів державного бюджету із відповідним регресом до держслужбовців.

Це стосується і депутатів, які приймають закони, що суперечать Конституції України, попирають права громадян на достойне життя, погіршують життя пенсіонерів, виплачуючи їм 85% нарахованої суми пенсії та утримуючи податок з пенсій в розмірі 15%, а відверто кажучи, свідомо та навмисно погіршують умови життя людей, які своєю працею розбудовували країну, а погіршення умов не передбачає Конституція України – значить норма є неконституційною. Хто за такі рішення має нести політичну, матеріальну

та кримінальну відповідальність? Може вже досить ховатися за недоторканість? Вона є занадто шкідливою для народу та КРАЇНИ.

5. Окремою ланкою аналізу ефективності державної роботи має бути діяльність ФГВФО, витрати на утримання якого є невиправданими та збитковими для державного бюджету країни.

6. Є потреба у встановленні державної звітності для ФГВФО по балансах ліквідованих банків, де необхідно зазначити, які суми вимог кредиторів банку погашені за рахунок коштів, одержаних в результаті реалізації майна банку, у визначеній законодавством черговості погашення зобов'язань та вимог. Окремим розділом звіту має бути інформація щодо перевищення суми 200 тис. грн. вкладів населення, яка залишилась невиплаченою. Також окремим розділом має зазначатися непогашена сума реального сектору економіки, за поточними та депозитними рахунками суб'єктів-юридичних осіб різних галузей, поточні та депозитні рахунки ФОП; поточні карткові рахунки сум заробітних плат, які були перераховані на карткові рахунки зарплатних проектів і не відшкодовані фондом; втрати населення за сплаченими комунальними платежами, які були здійснені в касах банків і не зараховані банками за призначенням; залишками коштів поточних рахунків фізичних осіб, кошти довірчого управління; кошти за вкладом, підтвердженим ощадним (депозитним) сертифікатом на пред'явника і т. і.

Головним недоліком щодо роботи та звітності ФГВФО є відсутність транспарентності за будь-які результати діяльності, а також за негативні наслідки управління. І це необхідно змінювати.

7. Має бути переглянута процедура погашення сум, які обліковуються в банку по прийнятих платежах від населення, які є в балансі банків, що ліквідуються. Суми, сплачені в касах банків, не є кредиторською заборгованістю населення по відношенню до банку, а є транзитними сумами, які банк зобов'язувався перерахувати своєчасно (день в день) за призначенням. І якщо банк приймав платежі, коли не перебував в стадії банкрутства і в нього не була введена тимчасова адміністрація, вони мають бути зараховані за призначенням, і громадянин не повинен нести подвійної відповідальності за несвоєчасно перераховані банком платежі, які обліковуються на рахунку № 2902 «Кредиторська заборгованість по платежах ГІОЦ».

Дані суми мають бути перевірені і до початку складання реєстру перераховані за призначенням, або включені до реєстру акцептованих вимог кредиторів за відповідного пояснення працівників банку їх причин залишення в балансі, або ж відшкодовані останніми за власний рахунок.

Наприклад: 24.02. 2014 р. були сплачені суми 197,25 грн. та 486,72 грн. та не надійшли до отримувача, хоча за повідомленням ГІОЦ, останні суми за платежами були перераховані банком 26.02. 2014 року, де вказані суми 197,25 грн. та 486,72 грн. не значаться, а мали би входити в загальну суму перераховану банком за призначенням.

Звертаючись до банку отримали відповідь: вищезазначені кошти з **технічних причин** (без пояснень їх) не були своєчасно перераховані банком отримувачу (ГІОЦ) та у зв'язку з запровадженням тимчасової адміністрації з 03 березня 2014 року і призначення відповідальної особи ФГВФО № 9 від 28.02. 2014 року залишилися в обліку на рахунку № 29023735003014 «Кредиторська заборгованість по платежах ГІОЦ».

За відсутності незрозумілої *технічної можливості* мали би погасити їх як завгодно, але не шукали можливості, шукали лише зиск з неперерахованих сум сплачених готівкою комунальних платежів населенням. Звернімо увагу на дати:

– 24.02. 2014 року - прийом платежів;

– 26.02. 2014 року - перерахування платежів, але не всіх, які обліковуються на рахунку № 29023735003014 «Кредиторська заборгованість по платежах ГІОЦ»;

– 03 березня 2014 року запровадження тимчасової адміністрації і призначення відповідальної особи ФГВФО.

Якщо в банку не було *технічної можливості*, то знаючи свої проблеми банк *не повинен був приймати платежі від населення*, а прийнявши їх – кошти мали би бути направлені за призначенням, а не використані на власний розсуд суми готівки з каси банку некомпетентними та жадібними працівниками банківської установи. А прийнявши таке управлінське рішення, керівництво та посадові особи банківських установ мають нести *кримінальну відповідальність*. Бо це є посадовий злочин, а відповідно до статті 191 «Привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем» та статті 366 «Службове підроблення» Кримінального кодексу України карається обмеженням волі.

Але кримінальних справ щодо такого «ефективного» менеджменту банків поки що немає. І це великий виклик для суспільства, боротьба з корупцією тільки на словах, а не в конкретних справах, що стосуються проблемних установ банків. Не покарані ні службовці, а ні власники вже виведених з фінансового ринку банків.

В даній ситуації не можна застосовувати частину 5 статті 45 Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» [4], якою встановлено, що протягом 30 днів з дня опублікування відомостей про відкликання банківської ліцензії, ліквідацію банку та призначення уповноваженої особи Фонду гарантування кредиторів мали право заявити уповноваженій особі Фонду про свої вимоги до банку.

А тепер найцікавіше – фізична особа (платник коштів) повинна контролювати своєчасне перерахування банком коштів за призначенням, чи це є компетентність та посадовий обов'язок працівників банківських установ виконувати своєчасно банківські операції, чи посадовий обов'язок здійснення поточного контролю керівництва та головного бухгалтера банку за внутрішніми операціями банківської установи, що передбачають нормативні акти НБУ??

Мало награвували, потрібно було ще раз «призначити відповідальних» із зубожілого населення, які мусять заплатити другий раз за комунальні платежі, «за відсутності заяви як кредитора, а тому банк не має правових підстав щодо перерахування коштів, суми не включені до реєстру акцептованих вимог кредиторів, задоволенню не підлягають і вважаються погашеними». Виникає слушне запитання, а які правові підстави були застосовані персоналом банку, який своєчасно не перерахував отримані кошти в касу банку від населення і фактично їх використав не за тим цільовим призначенням? Операція є прозорою, зрозумілою для всіх, крім недобросовісних банкірів та працівників ФГВФО.

Оце прийняті закони в дії, які працюють на відверто корумповану олігархічну банківську систему, яка сприяє виведенню коштів банків в офшори за сумнівними операціями під прикриттям фінансового моніторингу, а своєчасно не проводяться операції, які здійснені населенням по зарахуванню коштів за призначенням. Відверте грабування населення під різними приводами.

Чи може необхідно було заявити свої вимоги ГЮЦ, в якого були підписані відповідні угоди по прийому платежів населення банком, як несвоєчасно одержані кошти, сплачені населенням? А знахабнілий, невідповідальний, жадібний до готівки персонал банку повідомив про своє неправомірне дійство населенню (кожному платнику комунальних платежів по всій системі банківських відділень за кожний день їх прийняття, які є залишком на рахунку № 29023735003014 «Кредиторська заборгованість по платежах ГЮЦ») чи ГЮЦ? Звичайно, ні.

І наостанок, також вважаються погашеними вимоги, якщо майна банку недостатньо для їх задоволення. **Чому ж такі подвійні стандарти?** Якщо в банку не вистачає майна, активи якого за сприяння НБУ були завчасно виведені за межі України, то вимоги

вважаються погашеними, а якщо у фізичної особи не вистачає майна то чому ж до неї вимоги банку не вважаються погашеними?

А яким же був нагляд НБУ за діяльністю даного банку? Проблеми не з'явилися за один день 24.02. 2014 року? А значить НБУ має нести матеріальну відповідальність за свою бездіяльність стосовно таких банківських установ, які продовжували залишатися на ринку, фактично будучи банкрутами.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Викладений матеріал дозволяє обґрунтувати висновки:

1. Основи організованої злочинної діяльності в сфері економіки, фінансів дійсно знаходяться в прийнятих системних законах та інших актах, які повністю суперечать конституційному ладу України.

2. Стабільна банківська система дає потужний поштовх до стрімкого економічного зростання будь-якої країни, але не України. Збиток, нанесений Правлінням НБУ банківській системі України та економіці за 2014-2015 роки, веде до катастрофічних наслідків. Банки знищувалися один за одним, нині процвітає чорний валютний ринок, закріплена абсолютна втрата довіри населення до банків, як надійних партнерів для зберігання заощаджень, та бізнесу, як партнерів по його обслуговуванню та зберіганню вільних коштів.

3. Рівень девальвації гривні та досягнутий рівень інфляції в 49 % в 2015 році - є наслідком шахрайства з фінансовими ресурсами України в національних масштабах, що здійснювалися чиновниками НБУ спільно з КМУ внаслідок монетизації прихованого дефіциту бюджету, коли НБУ надрукував і викинув у 2014-2015 роках в економіку через купівлю ОВДП понад 100 млрд. гривень.

4. Головним недоліком щодо роботи держслужбовців є відсутність відповідальності за її результати, які наносять значну шкоду державі та громадянам.

5. Недоліком звітності НБУ та ФГВФО є відсутність транспарентності за будь-які результати діяльності, а також за негативні наслідки управління.

Подальші дослідження мають проводитися щодо перевищення повноважень посадових осіб НБУ та ФГВФО.

Література

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>
2. Про національний банк України: Закон України от 20.05.1999 № 679-XIV// [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/679-14>
3. Про основи національної безпеки України: Закон України від від 19.06.2003 р. № 964-IV // [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/964-15>
4. Про систему гарантування вкладів фізичних осіб: Закон України від 23 лютого 2012 року № 4452-VI // [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/4452-17>
5. Постанова Правління НБУ від 29 січня 2016 року № 44 Про віднесення ПАТ «Авант-Банк» до категорії неплатоспроможних // [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=26741616&cat_id=55838
6. Постанова Правління НБУ від 09 лютого 2016 року №60/БТ Про віднесення банку «ТК Кредит» до категорії неспроможних через непрозорість структури власності // [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=27198548&cat_id=55838

7. Постанова Правління НБУ від 10 лютого 2016 року №68/БТ «Про відкликання банківської ліцензії та ліквідацію ПАТ КБ «Преміум» за порушення банківського законодавства в сфері фінансового моніторингу» // [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=27281857&cat_id=55838
8. Постанова Правління НБУ від 25 лютого 2016 року № 107 «Про визнання неплатоспроможним ПАТ «Родовід банк» та передачу до Фонду гарантування вкладів фізичних осіб» // [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=27893127&cat_id=55838
9. Постанова Правління НБУ від 15 березня 2016 року № 162/БТ «Про відкликання банківської ліцензії та ліквідацію банку «Союз» за вчинене систематичне порушення законодавства у сфері фінансового моніторингу» // [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=30478431&cat_id=55838
10. Постанова Правління НБУ від 17 березня 2016 року № 169 – «Про віднесення ПАТ «Банк Петрокоммерц-Україна» до категорії неплатоспроможних, у зв'язку з непрозорою структурою власності» // [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=28785497&cat_id=55838
11. Постанова Правління НБУ від 05 квітня 2016 року № 234 «Про віднесення ПАТ КБ «Хрещатик» до категорії неплатоспроможних» // [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=29525364&cat_id=55838
12. Постанова Правління НБУ від 28 квітня 2016 року № 300/БТ «Про віднесення ПАТ «Банк «Юнісон» до категорії неплатоспроможних» // [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://economics.unian.ua/finance/1333617-natsbank-uhvaliv-rishennya-pro-vidnesennya-banku-yunison-do-kategoriji-neplatospromojnih.html>
13. Бізнес втратив 82 млрд. грн. через банкрутство 77 банків // [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://finbalance.com.ua/news/Biznes-vtrativ-82-mlrd-hrn-cherez-bankrutstvo-77-bankiv-u-2014-2016-rr>
14. В Украине самая высокая инфляция в мире — ЦРУ // [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://news.mail.ru/economics/25245082/?frommail=1>
15. Звіт голови НБУ Гонтаревої В. Засідання ВРУ від 06. 03 2015 року // [Електронний ресурс] - Режим доступу: https://www.youtube.com/watch?v=-5r-iJT15_A
16. Звернення голови НБУ Валерії Гонтаревої в п'ятницю, 19 червня, присвяченому року її керівництва центробанком. // [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://dt.ua/ECONOMICS/nbu-ogolosiv-perezavantazhennya-bankivskoyi-sistemi-i-drugiy-etap-yiyi-reformuvannya-176438_.html
17. Комплексна програма розвитку фінансового сектору України до 2020 року: Постанова Правління НБУ від 18.06.2015 №391 // [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id
18. Кораблин С. НБУ: безмятежный выбор цели. Зеркало недели. Украина №7, 26 февраля 2016 р. // [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://gazeta.zn.ua/macrolevel/nbu-bezmyatezhnyy-vybor-celi-_.html
19. Курс долара виріс незважаючи на аукціон НБУ // [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://ua-ekonomist.com/12277-kurs-dolara-virs-nezvazhayuchi-na-aukcon-nbu.html>
20. Найман Е: «Інфляційне таргетування посилить кризу в Україні» [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://forbes.net.ua/ua/nation/1413867-erik-najman-inflyacijne-targetuvannya-posilit-krizu-v-ukrayini>

21. Нацбанк вдвічі знижує справжній рівень інфляції в Україні // [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://ua-ekonomist.com/12291-nacbank-vdvch-zanizhuje-spravzhny-rven-nflyacyi-v-ukrayin.html>
22. Платіжний баланс у лютому зведено з дефіцитом \$74 мільйони // [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://economics.unian.ua/finance/1305612-platijniy-balans-u-lyutomu-zvedeno-z-defitsitom-74-milyoni.html>
23. Прогноз на 2016 рік: зростання зарплат, курсу долара і цін на продукти [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://replyua.net/ukraine-news/exclusive/21456-prognoz-na-2016-rk-zrostannya-zarplat-kursu-dolara-cn-na-produkti.html>
24. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2016 році <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/909-19> [Електронний ресурс] - Режим доступу: zakon3.rada.gov.ua/laws/show/909-19
25. Тигіпко С. Система гарантування вкладів в Україні: сучасний стан і перспективні напрями розвитку / С. Тигіпко // Вісник НБУ. – 2004. - № 8.- с. 4-5.
26. У ЄБРР вважають, що в Україні все ще надто багато банків // [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://news.finance.ua/ua/news/-/353849/u-yebrr-vvazhayut-shho-v-ukrayini-vse-shhe-nadto-bagato-bankiv>
27. У Гонтареві знайшли нову причину коливання курсу гривні // [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://ua-ekonomist.com/12275-u-gontaryevoyi-znayshli-novu-prichinu-kolivannya-kursu-grivni.html>
28. Українці держат в польських банках почти \$230 млн. // [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://bizresurs.com.ua/news/ukraincy-derzhat-v-polskikh-bankakh-poch.html>
29. Фонд гарантування виплати вкладникам банків-банкрутів більше 70 млрд. грн. // [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://ukr.segodnya.ua/economics/finance/fond-garantirovaniya-zaplatil-vkladchikam-bankov-bankrotov-bolshe-70-mlrd-grn-699165.html>
30. Фонд гарантування вкладів фізичних осіб оцінює загальну суму активів неплатоспроможних банків в 400 млрд. гривень // [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://ua.creditdeposit.com.ua/topnovosti/Fond-garantirovaniya-vkladov-otsenivaet-obshchuyu-summu-aktivov-neplatezhnesposobnih-bankov-v-400-mlrd-griven>
31. Який Держбюджет - 2016 посеред ночі ухвалили нардепи. Інфографіка. // [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://tsn.ua/groshi/yakiy-derzhbyudzhets-2016-posered-nochi-uhvalili-nardepi-klyuchovi-pokazniki-561203.html>